

УДК 339.13: 339.5.053: 631.12
DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-28-41>

Навроцький Я. Ф.
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансів
Національного університету біоресурсів і природокористування України

Navrotsky Yaroslav
Ph.D., Senior Lecturer in the Department of Finance
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ТЕХНІКОЮ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. У роботі проведено глибокий аналіз конкурентного середовища банківських установ сьогодення. Розглянуто Анотація. На підставі порівняльного аналізу забезпеченості в різних країнах аграрних підприємств тракторами та комбайнами зроблено висновок, що забезпеченість в Україні сільськогосподарських підприємств технікою для рослинництва досить висока і достатня для стабільного виробництва рослинницької продукції. У роботі здійснено аналіз експорту та імпорту сільськогосподарської техніки для рослинництва. Аналіз виробництва тракторів та їх експорту вказує на втрату підприємствами сільськогосподарського машинобудування не лише експортного, а й виробничого потенціалу. Окреслено шляхи подолання залежності аграрного виробництва від імпортової сільськогосподарської техніки. Відзначено роль діючої державної програми фінансування часткової компенсації вартості вітчизняної сільськогосподарської техніки. Підкреслено, що лише за комплексного підходу держави до проблем виробництва вітчизняної техніки стане можливим відновлення виробничого та експортного потенціалу машинобудівними підприємствами.

Ключові слова: експорт, імпорт, залежність від імпорту, трактор, зернозбиральний комбайн, потужність.

Вступ та постановка проблеми. Ще в кінці 80-х років Україна, маючи потужний машинобудівний комплекс, могла забезпечувати сільськогосподарське виробництво сучасною на той час посівною, ґрунтообробною, кормо- і бурякозбиральною технікою та тракторами на території всього колишнього Радянського Союзу. Крім того, вітчизняна техніка користувалася значним попитом за межами країни. На жаль, сьогодні аграрний машинобудівний підкомплекс знаходиться у кризовому стані та не спроможний повною мірою забезпечити навіть вітчизняне сільськогосподарське виробництво сучасною економічною, потужною та високотехнологічною технікою.

Отже, постають питання: розвивати та модернізувати в Україні виробництво сільськогосподарської техніки, що задовольнятиме сучасні вимоги виробників аграрної продукції, чи дозволити наповнення вітчизняного ринку техніки за рахунок іноземних якісних зразків, у тому числі вживаних? чи повинна держава брати участь у цьому процесі, фінансуючи програми розвитку сільськогосподарського машинобудування, чи залишити цю галузь самотужки долати виклики, що постали перед нею на сучасному етапі розвитку економіки?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, що стосуються розвитку машинобудування для агропромислового комплексу, в різні часи вивчали вітчизняні вчені В.В. Адамчук [1], Я.К. Білоусько [2], В.М. Довбня [3], Н.Б. Кирич [4], Г.В. Климик [5], В.І. Кравчук [6], О.Г. Кривоконь [7], В.М. Петров [8], Н.В. Тарасова [9], Н.В. Шандрова [10] тощо. Разом із тим недостатньо дослідженим залишається питання впливу держави на розвиток та модернізацію машинобудівних підприємств.

Метою цієї роботи є аналіз виробництва, експорту та імпорту сільськогосподарської техніки в динаміці; визначення рівня залежності аграрного виробництва від імпорту техніки та наслідків такої залежності; окреслення шляхів збільшення частки вітчизняної техніки на ринку та росту експортного потенціалу виробництва машинобу-

дівної продукції для сільського господарства; визначення місця держави в сприянні розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування.

Результати дослідження.

Сучасне сільське господарство неможливе без сучасних та ефективних засобів механізації. Відхід від планової економіки та створення ринкових умов господарювання в Україні викликали певні загрози для аграріїв. Існуючий диспаритет цін на промислову продукцію та продукцію сільського господарства не давав змоги сільськогосподарським підприємствам повною мірою здійснювати оновлення машино-тракторного парку відповідно до розвитку нових інноваційних технологій, збільшуючи витрати на обробіток та посів, а також утрати під час збирання, транспортування та зберігання врожаю.

Аналізуючи дані, наведені в табл. 1, можемо спостерігати значне зниження показників забезпеченості тракторами та зернозбиральними комбайнами сільськогосподарських підприємств. Але вже з 2010 р. з невеликими відхиленнями стабілізувалася потужність двигунів тракторів у межах від 11 826 тис кВт у 2014 р. до 12 615 тис кВт у 2016 р. Слід відзначити, що за поступового зменшення тракторів (невеликі коливання зменшення та збільшення з 2014 р.) за цей же період постійно збільшується середня потужність одного трактора – з 63,2 кВт у 1991 р. до 97,3 кВт у 2017 р. У розрахунку на 1 тис га ріллі з невеликими коливаннями (6,7–7,8) кількість тракторів усе ж таки зменшується. Тобто стосовно парку тракторів сільськогосподарських підприємств можна зробити висновок, що він постійно оновлюється за рахунок більш потужних тракторів та продуктивність їх зростає.

Стосовно зернозбиральних комбайнів спостерігається така ситуація: загальна кількість комбайнів залишається майже незмінною, кількість комбайнів, яка припадає на 1 тис га посівної площі зернових (без кукурудзи) – 3–3,9 одиниць. Протягом 2016–2017 рр. цей показник у загальному – 3,8 шт.

Таблиця 1

Нааявність та потужність самохідної сільськогосподарської техніки в аграрних підприємствах

Показники	Роки								2017 у відсотках до 1991
	1991	2000	2010	2013	2014	2015	2016	2017	
Трактори, тис шт.	497,3	318,9	151,3	146	130,8	127,9	132,7	129,3	26,0
у розрахунку на 1000 га ріллі, шт.	14	11	7,8	7,6	7	6,8	7,1	6,7	47,9
Потужність двигунів тракторів, млн кВт	31,4	20,6	12,5	12,9	11,8	12,0	12,6	12,6	40,0
Середня потужність двигуна трактора, кВт	63,2	64,7	83	88,4	90,4	94,1	95,1	97,3	154,0
Зернозбиральні комбайни, тис шт.	105,2	65,2	32,8	30	27,2	26,7	27,4	26,8	25,5
у розрахунку на 1000 га посівної площі зернових (без кукурудзи), шт.	8	5,9	3,6	3,7	3,9	3,5	3,8	3,8	47,5

Джерело: розраховано за даними Держстату України

Порівняно з більшістю європейських країн, США та Канади забезпеченість виробництва виглядає зовсім по-іншому. Найвища забезпеченість технікою – у Німеччині (рис. 1) через велику кількість фермерських господарств малого розміру, які забезпечені необхідною технікою. Подібна ситуація спостерігається й у інших країнах Європи. Приміром, у Польщі 91% усіх фермерських господарств – це малі ферми до 20 га, що займають 61% загальної площі земель сільськогосподарського призначення [11].

У США та Канаді середній розмір фермерських господарств дещо більший, тому і кількість техніки на 1 тис га ріллі та посівних площ порівняно нижча, ніж в європейських країнах.

Що стосується Білорусі, Казахстану, Росії та України, то ситуація відрізняється кардинально. У Білорусі переважають середні та великі господарства, а в інших згаданих країнах ще й розвинуті великі аграрні холдинги, які використовують значно менше техніки на одиницю площі, але вона значно потужніша і продуктивніша, що зумовлено саме розміром оброблюваних земель.

Тобто, на нашу думку, порівнювати забезпеченість сільськогосподарською технікою в Україні із забезпеченістю в країнах Європи, США та Канаді некоректно, оскільки відрізняється основний показник – середня площа на одне господарство. Необхідно здійснювати

порівняння країн з однаковою системою організації виробництва: на великі обсяги площі використовується більш потужна та широкозахватна техніка, яка може обробляти більші площі за короткий проміжок часу.

У даному разі забезпеченість техніки в Україні знаходиться між забезпеченістю в Білорусі та Казахстані – 6,7 трактори на 1 тис га ріллі і 3,8 комбайна на 1 тис га посівної площі (без кукурудзи).

Оскільки якісні та вчасні обробіток ґрунту, догляд за посівами та збирання врожаю є запорукою високої врожайності, то необхідно здійснити аналіз експорту Україною сільськогосподарської продукції, наприклад пшениці (табл. 2).

Отже, щорічне зростання експорту пшениці свідчить про високу врожайність та достатні валові збори для того, щоб можна було її експортувати в значних обсягах.

Ураховуючи вищевказані дані, можна зробити висновок, що забезпеченість в Україні аграрних підприємств технікою для рослинництва досить висока і достатня для стабільного виробництва рослинницької продукції. Але виникають питання: техніку якого виробника застосовують аграрії – вітчизняного чи іноземного? чи в змозі вітчизняні сільськогосподарські товаровиробники забезпечити сучасною потужною, високотехнологічною, екологічною технікою аграрний сектор економіки?

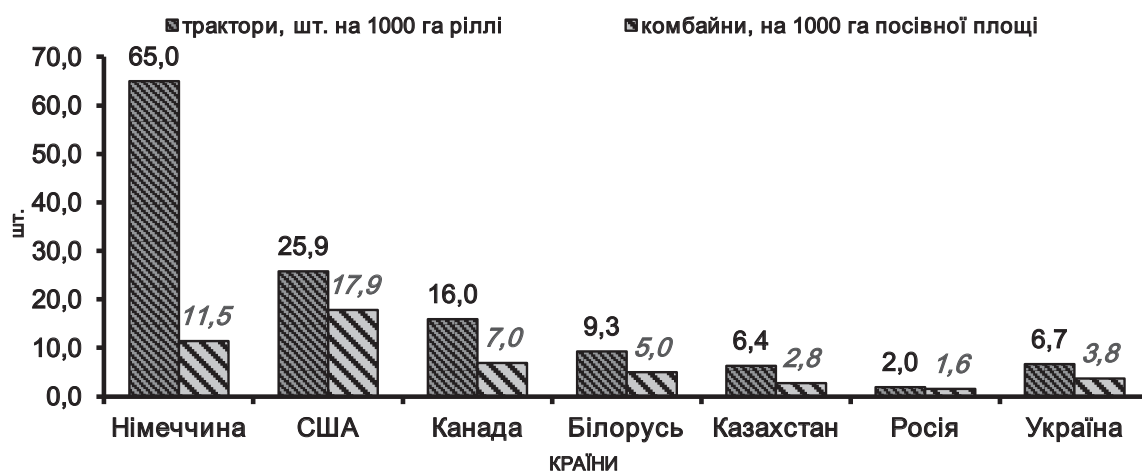

Рис. 1. Забезпеченість деяких країн тракторами та зернозбиральними комбайнами на 1 тис га ріллі та посівної площі
Джерело: [12, с. 39] та розраховано за даними Держстату України

Таблиця 2

Експорт Україною пшениці в 2013–2017 рр.

	Роки				
	2013	2014	2015	2016	2017
Експорт, млн т	7,96	10,54	13,45	17,92	17,31

Джерело: розраховано за даними Держстату України

На момент оголошення незалежності України країні не вистачало лише власного виробництва зернозбиральних комбайнів, проте й цей недолік було швидко подолано. У 1995 р. у Херсоні було розпочато випуск нової моделі «Славутич», створеної конструкторами з КБ «Південне». Хоча машина досить недосконала, але свого часу займала свою нішу на ринку сільськогосподарської техніки.

На жаль, усе це складне й досконале господарство не витримало випробування кризою 1990-х і початку 2000-х років. Якщо в Росії та Білорусі влада зважилася на протекціоністські заходи з метою підтримки національних виробників, то український ринок був цілком відданий імпорту. А вітчизняна продукція в умовах розвалу 1990-х років виявилася неконкурентоспроможною порівняно з навіть б/в технікою провідних світових брендів – John Deere, Case, Claas, New Holland [13].

Активна модернізація виробничої бази дала змогу в 2015 р. таким підприємствам, як ТОВ «Лозівські машини» та ПАТ «Галещина машзавод» (техніка для обробітку ґрунту), ТОВ «Велес Агро» (виробництво ґрунтообробної та посівної техніки), ПАТ «Гідросила» (гідролічні системи), ТОВ «Техна» (обладнання для птахівництва) та ін., представити широкому колу європейських країн свої нові розробки.

Загалом сьогодні в галузі сільгоспмашинобудування функціонують понад 140 машинобудівних підприємств. Це вказує на потужний потенціал вітчизняних виробників сільськогосподарської техніки, яким лише бракує інвестиційного поштовху.

На жаль, ситуація на ринку с.-г. техніки України залишається досить невтішною. Аналіз експорту та імпорту техніки для рослинництва (рис. 2) вказує на критичний стан щодо імпорту в країну. Найвищий рівень імпорту відзначено в 2008 р. – 1 млрд. 342 млн. дол. США (стабільний розвиток економіки, доступні дешеві позичкові кошти) та в 2017 р. – 1 млрд. 337 млн. дол. США (певна стабілізація економіки після втрати територій та військових дій на сході країни).

Але в 2000–2005 рр. імпорт сільськогосподарської техніки у цілому був зовсім незначний, хоча й постійно зростає. Так, у 2000 р. він становив лише 141,8 млн. дол. США, у 2003 р. – 365,2 млн. дол. США, а в 2005 р. – 597,6 млн. дол. США [7, с. 5].

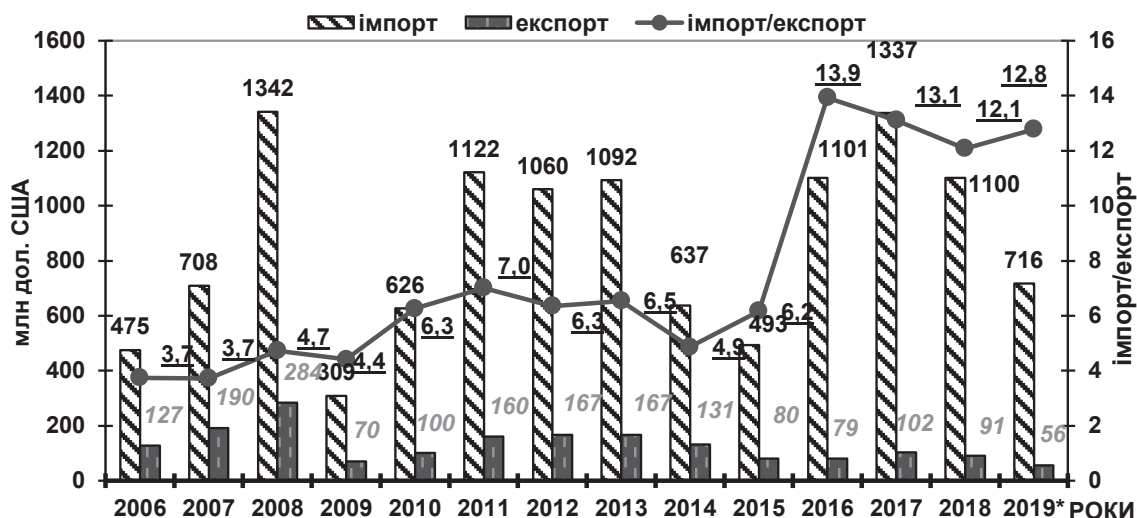
Але у ситуації, що склалася, найгіршим є ріст співвідношення між імпортом та експортом. Якщо в 2006 р. це співвідношення було 1:3,7, що вже є досить великим негативом для економіки країни, то в 2011 р. він досяг співвідношення 1:7, а в 2016 р. досяг найвищого рівня – 1:13,9 і з того часу не опускається нижче 1:12,1. Негативне ж сальдо сприяє значному відтоку валюти з країни, втраті позицій продукції вітчизняних машинобудівників на іноземних ринках, міграції кваліфікованої робочої сили за кордон та підриву економіки у цілому через виникнення критичної імпортозалежності.

Аналізуючи стан виробництва, експорту та імпорту тракторів (рис. 3), ми можемо спостерігати негативну тенденцію до зменшення виробництва вітчизняних тракторів. Так, у 2008 р. їх виробництво досягло максимального значення – 6,34 тис. штук, водночас експорт також був найбільший – 3,24 тис. шт.

У 2018 р. виробництво тракторів становило лише 2,4 тис. шт., а експорт упав до найнижчого рівня – 270 шт. Імпорт тракторів у 2016 р. досяг найвищого показника у 11,83 тис. од., що свідчить про критичну залежність від імпорту аграрного виробництва й абсолютну неспроможність на даний момент задовольнити потреби вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників. Окрім того, вітчизняні виробники тракторів майже повністю втратили експортний потенціал, оскільки різко скоротився експорт тракторів у країни СНД, особливо до Росії, а на європейському та північноамериканському ринках українська продукція неконкурентоспроможна. Під час аналізу імпорту тракторів не враховано дані по Китаю, оскільки його продукція використовується здебільшого домогосподарствами, а наше дослідження ґрунтується на даних лише сільськогосподарських підприємств. У набагато гіршій ситуації знаходиться виробництво зернозбиральних комбайнів.

На жаль, Україна не має культури виробництва власних самохідних комбайнів, і фінансування розробок та досліджень у цьому напрямі не призвело до позитивних результатів. Спроби запускати у виробництво ліцензійні машини не мають успішного завершення, передусім через невиважену політику держави та відсутність контролю над використанням бюджетних коштів.

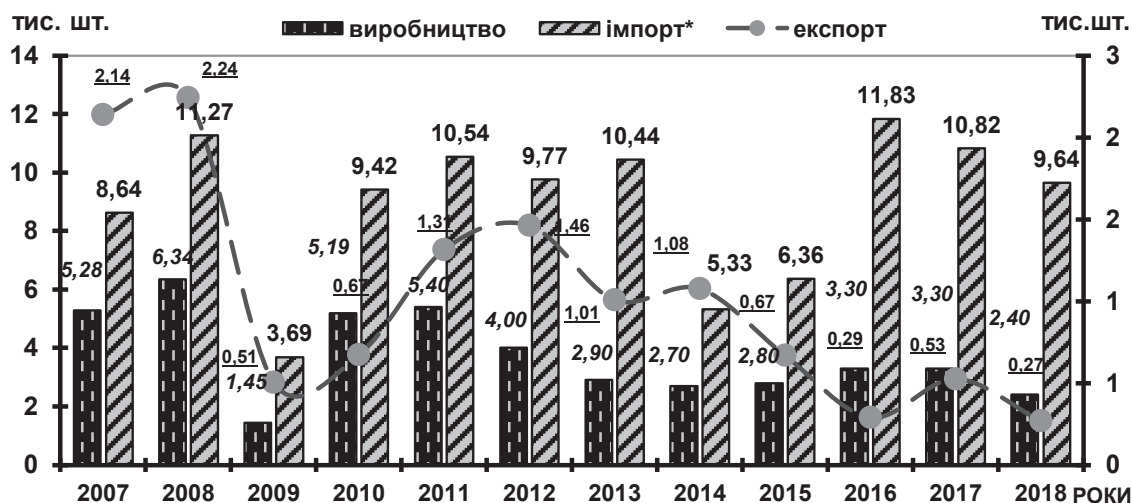
Аналіз динаміки виробництва, експорту та імпорту зернозбиральних комбайнів (рис. 4) вказує на абсолютну залежність вітчизняних аграріїв від їх імпорту.

*Січень-серпень 2019 р.

Рис. 2. Експорт-імпорт с.-г. техніки для рослинництва, 2006–2019 рр.

Джерело: розраховано за даними Держстату України

*Без Китаю.

Рис. 3. Динаміка виробництва та експорту-імпорту тракторів, 2007–2018 рр.

Джерело: розраховано за даними Держстату України

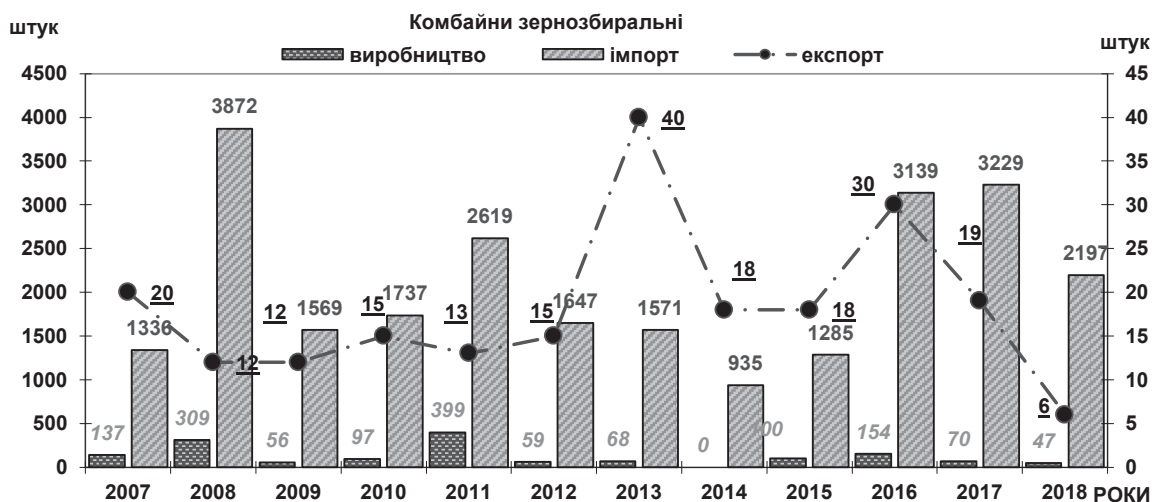

Рис. 4. Динаміка виробництва та експорту-імпорту комбайнів зернозбиральних, 2007–2018 рр.

Джерело: розраховано за даними Держстату України

Максимальне їх виробництво припадає на передкризовий 2008 р. та післякризовий 2011 р. – лише 309 та 399 одиниць відповідно. При цьому експорт комбайнів зовсім незначний і досяг максимуму в 2013 р. – лише 40 шт. за виробництва лише 68 од. Щодо імпорту цієї техніки, то він досяг максимальних значень у тому ж передкризовому році (3872 шт.) та в 2017 р. (3229 шт.). При цьому сьогодні вітчизняні сільськогосподарські товаровиробники перевагу надають комбайнам провідних західноєвропейських виробників та виробників США, залишаючи майже незатребуваними комбайни виробництва країн СНД, свого часу досить популярних, таких як білоруський «Полісся» та російський Агрос.

Висновки. Підводячи підсумки дослідження, можна зробити висновок, що аграрні підприємства цілком забезпечені рослинницькою сільськогосподарською технікою, яка дає змогу вчасно й якісно збирати врожай.

Стосовно позбавлення від імпортозалежності сільськогосподарського виробництва, то без активного втручання держави це практично неможливо.

Передусім держава повинна створити сприятливий інвестиційний клімат для організації на території України

виробництва інноваційної, потужної та високопродуктивної техніки провідних іноземних виробників. Так, наприклад, Росія, яка мала гірші стартові позиції щодо виробництва тракторів, на 2017 р. виготовляє 7063 сільськогосподарських трактори, у тому числі 7968 тракторів іноземних марок, таких як John Deere, New Holland, Claas, Deutz Fahr, Versatile, MTЗ і навіть українські ХТЗ у Белгороді [14].

Залучивши іноземних інвесторів для будівництва нових заводів та організації спільних підприємств на базі вже існуючих у країні виробництв через створення сприятливого інвестиційного клімату, Україна отримає низку безумовних переваг: 1) запобігання вивозу валюти з країни, що сприятиме стабілізації економіки у цілому та гривні зокрема; 2) зупинення відтоку кваліфікованої робочої сили та повернення тих працівників, які вже виїхали за кордон; 3) збільшення робочих місць та відкриття суміжних виробництв; 4) значне поповнення бюджету України; 5) вихід вітчизняної сільгосптехніки на ринки провідних держав; 6) розвиток соціальної сфери на місцевому рівні.

Сьогодні для підтримки вітчизняного сільськогосподарського машинобудування та активізації придбання

української техніки необхідно продовжити програму часткової компенсації вартості вітчизняної с.-г. техніки та вдосконалювати механізм її функціонування шляхом: а) спрощення умов отримання; б) розширення критеріїв участі у програмі; в) зменшення рівня локалізації техніки; г) зрівняння 40% компенсації для всіх категорій підприємств; д) спрямування частини прибутку машинобудівельних підприємств, задіяних у програмі на розвиток інноваційних технологій, для підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної техніки та обладнання;

е) допуск до участі в програмі (в майбутньому) нерезидентів, що здійснюють виробництво с.-г. техніки на території України.

Лише за комплексного підходу держави до проблем виробництва вітчизняної техніки, збільшення фінансування на впровадження інноваційних технологій у машинобудуванні та заохочення аграрних підприємств купувати вітчизняну техніку виробники сільськогосподарських машин зможуть виготовляти сучасну, конкурентну, якісну, економічну та зручну техніку.

Список використаних джерел:

1. Адамчук В.В., Гуков Я.С., Грицишин М.І. Проблеми і перспективи вітчизняного сільськогосподарського машинобудування: наукове видання *Вісник аграрної науки*. 2010. № 10. С. 42–45.
2. Білоусько Я.К. Тенденції розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування. *Економіка АПК*. 2010. № 7. С. 84–90.
3. Тарасова Н.В., Довбня В.М. Проблеми розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування *Обладнання та техніка для села: ринок, пропозиція, практика використання*. 2007. № 6. С. 21–28.
4. Кирич Н.Б., Луциків І.В. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі сільськогосподарського машинобудування України. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2012. № 4. С. 63–67.
5. Климик Г.В. Основні тенденції розвитку сільськогосподарського машинобудування України в контексті зовнішньоекономічної діяльності *Сучасні питання економіки і права*. 2014. Вип. 1. С. 83–87.
6. Кравчук В.І., Павлишин М.М., Гусар В.Г. Особливості системного підходу до управління вітчизняним ринком сільгосптехніки з урахуванням вимог СОТ. *Збірник наукових праць УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого*. 2009. Вип. 13(27). Кн. 1. С. 59–65.
7. Кривоконь, О.Г., Малакей М.А. Стан тракторобудування в Україні: проблемні питання подальшого розвитку галузі та шляхи їх регулювання *Вісник НТУ «ХПІ». Автомобіле- та тракторобудування* 2010. № 1. С. 3-7.
8. Петров В.М. Відродження тракторного і сільськогосподарського машинобудування в Україні *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 1. С. 278–289.
9. Тарасова Н.В., Калініченко І.С., Романенко В.А. Машинобудування в Україні: тенденції, проблеми, перспективи : монографія. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. 307 с.
10. Шандрова Н.В. Розробка механізму управління стійким розвитком підприємств машинобудування *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 2(68). С. 101–105.
11. Маркитаненко С. Ефективні фермери чи неефективні агрохолдинги? *Latifundist.com* URL : <https://latifundist.com/193-efektivn-fermeri-chi-neeftivni-agroholdingi> (дата звернення: 06.11.2019).
12. Бутов А.М. Рынок сельскохозяйственных машин. 2017 год. *Национальный исследовательский университет. Высшая школа экономики, Центр развития*, 2017. URL : <https://dcenter.hse.ru/data/2018/02/03/1163430452/%D0%A0%D1%8B%D0%BD%D0%BE%D0%BA%20%D1%81%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D1%81%D0%BA%D0%BE%D1%85%D0%BE%D0%B7%D1%8F%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D1%85%20%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%B8%D0%BD%202017.pdf> (дата звернення: 12.11.2019).
13. Украина: производители сельхозтехники – на грани выживания. *Машиностроение Украины*. URL : <http://ukrmach.dp.ua/2015/01/02/ukraina-proizvoditeli-selxoztexniki-na-grani-vyzhivaniya.html> (дата звернення: 08.11.2019).
14. Кислая. Краткий обзор сельхозмашиностроения 2017 г. Россия и СНГ. *Aftershock.news*. URL : <https://aftershock.news/?q=node/655844&full> (дата звернення: 18.11.2019).

References:

1. Adamchuk V.V., Ghukov Ja.S., Ghrycshyn M.I. (2010) Problemy i perspektyvy vitchyznjanogho siljskoghospodarskogho mashynobuduvannja: naukove vydannja [Problems and prospects of domestic agricultural engineering: scientific edition] *Bulletin of agrarian science: scientific and theoretical journal of the Ukrainian Academy of Agrarian Sciences*, No. 10, pp. 42–45.
2. Bilousjko Ja.K. (2010) Tendenciji rozvytku vitchyznjanogho siljskoghospodarskogho mashynobuduvannja [Trends in the development of domestic agricultural machinery]. *APK economy*, no. 7, pp. 84–90.
3. Tarasova N.V., Dovbnja V.M. (2007) Problemy rozvytku vitchyznjanogho siljskoghospodarskogho mashynobuduvannja [Problems of development of domestic agricultural engineering]. *Village equipment and equipment: market, offer, practice of use*, no. 6, pp. 21–28.
4. Kyrych N.B., Lucykiv I.V. (2012) Suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku ghaluzi siljskoghospodarskogho mashynobuduvannja Ukrainy. [Current state and prospects of development of agricultural machinery industry in Ukraine]. *Scientific Bulletin of Volyn National University named after Lesya Ukrainka*, no. 4, pp. 63–67.
5. Klymyk Gh.V. (2014) Osnovni tendenciji rozvytku siljskoghospodarskogho mashynobuduvannja Ukrainy v konteksti zovnishnjoekonomichnoji dijalnosti [The main tendencies of development of agricultural machine-building of Ukraine in the context of foreign economic activity]. *Modern issues of economy and law*, vol. 1, pp. 83–87.
6. Kravchuk V.I., Pavlyshyn M.M., Ghusar V.Gh. (2009) Osoblyvosti systemnogho pidkholdu do upravlinnja vitchyznjanym rynkom siljghospstekhniki z vrakhuvannjam vymogh SOT [Features of system approach to management of the domestic market of agricultural machinery taking into account requirements of the WTO.] *Collection of scientific papers UkrNIPIT named after L. Pogorely*, vol. 13(27), bk. 1. pp. 59–65.
7. Kryvokonj, O.Gh., Malakej M.A. (2010) Stan traktorobuduvannja v Ukraini: problemni pytannja podalshogho rozvytku ghaluzi ta shljakhy jikh rehuljuvannja [Condition of tractor construction in Ukraine. problems of further development of the industry and ways of their regulation]. *Collection of scientific works "Bulletin of NTU" KHPI "*: *Automobile and tractorbuilding*, no. 1, pp. 3-7.
8. Petrov V.M. (2017) Vidrodzhennja traktornogho i siljskoghospodarskogho mashynobuduvannja v Ukraini [Revival of tractor and agricultural engineering in Ukraine] *Bulletin of KHNAU. Series: Economic Sciences*, no. 1, pp. 278–289.

9. Tarasova N.V., Kalinichenko I.S., Romanenko V.A. (2007) Mashynobuduvannya v Ukraini: tendenciji, problemy, perspektyvy: monohr. [Mechanical engineering in Ukraine: trends, problems, prospects: Monogr.]. Nizhyn: Aspect-Polygraph. (in Ukraine).
10. Shandrova N.V. (2007) Rozrobka mekhanizmu upravlinnja stijkym rozvytkom pidprijemstv mashynobuduvannja [Development of the mechanism of management of sustainable development of machine-building enterprises] *Actual problems of economy*, no. 2(68), pp. 101–105.
11. Markitanenko S. (2018) Efektyvni fermery chy neefektyvni aghrokhodnyghy? [Efficient farmers or inefficient agricultural holdings?]. *Latifundist.com* (Website). Available at: <https://latifundist.com/193-efektivn-fermeri-chi-neefektivn-agroholdingi> (accessed 6 November 2019).
12. Butov A.M. (2017) Rynok sel'skokhozyaystvennykh mashin 2017 god. [Marketplace agricultural machines. 2017] *Natsional'nyy issledovatel'skiy universitet. Vysshaya shkola ekonomiki, Tsentr razvitiya* [National Research University. Higher School of Economics, Development Center] Available at: <https://dcenter.hse.ru/data/2018/02/03/1163430452/%D0%A0%D1%8B%D0%BD%D0%BE%D0%BA%20%D1%81%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D1%81%D0%BA%D0%BE%D1%85%D0%BE%D0%B7%D1%8F%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D1%85%20%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%B8%D0%BD%202017.pdf> (accessed 12 November 2019).
13. Ukraina: proizvoditeli sel'khoztekhniki – na grani vyzhivaniya (2015) [Ukraine: agricultural machinery manufacturers are on the brink of survival]. *Mashinostroenie Ukrainy* [Engineering of Ukraine] Available at: <http://ukrmach.dp.ua/2015/01/02/ukraina-proizvoditeli-selkhoztekhniki-na-grani-vyzhivaniya.html> (accessed 8 November 2019).
14. Kislaya (2018) Kratkiy obzor sel'khoz mashinostroeniya 2017 g. Rossiya i SNG [Brief overview of agricultural machinery 2017 Russia and CIS] *Aftershock.news* Available at: <https://aftershock.news/?q=node/655844&full> (accessed 18 November 2019).

ОБЕСПЕЧЕНИЕ АГРАРНОГО ПРОИЗВОДСТВА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ТЕХНИКОЙ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВА

Аннотация. На основании сравнительного анализа обеспеченности в разных странах аграрных предприятий тракторами и комбайнами сделан вывод, что обеспеченность в Украине сельскохозяйственных предприятий техникой для растениеводства достаточно высока и достаточна для стабильного производства растениеводческой продукции. В работе проведен анализ экспорта и импорта сельскохозяйственной техники для растениеводства. Анализ производства тракторов и их экспорта указывает на потерю предприятиями сельскохозяйственного машиностроения не только экспортного, но и производственного потенциала. Обозначены пути преодоления зависимости аграрного производства от импортной сельскохозяйственной техники. Отмечено значение действующей государственной программы финансирования частичной компенсации стоимости отечественной сельскохозяйственной техники. Подчеркнуто, что только при комплексном подходе государства к проблемам производства отечественной техники станет возможным восстановление производственного и экспортного потенциала машиностроительными предприятиями.

Ключевые слова: экспорт, импорт, зависимость от импорта, трактор, зерноуборочный комбайн, мощность.

PROVISION OF AGRICULTURAL PRODUCTION OF AGRICULTURAL EQUIPMENT: THE MODERN STATE AND THE PERSPECTIVE

Summary Based on a comparative analysis of the availability of tractors and combines per 1,000 hectares of agricultural land in different countries of agricultural enterprises, as well as an analysis of the growth of wheat exports from Ukraine, it is concluded that the availability of agricultural machinery in Ukraine for plant production is high enough and sufficient for stable production of crop production. This paper analyzes the export of agricultural machinery imports for crop production. A negative balance of export-import operations of these products has been established, which leads to a significant outflow of foreign currency from the country, loss of positions of products of domestic machine-builders in foreign markets, migration of skilled labor abroad and undermining the economy as a whole. Analysis of the production of tractors and their exports indicates the loss of agricultural machinery not only export, but also production capacity. The author outlines ways to overcome the dependence of agricultural production on imported agricultural machinery. The article emphasizes that, first of all, the state should create a favorable investment climate for the organization of innovative, powerful and high-performance equipment of leading foreign manufacturers in the territory of Ukraine. The importance of the current state program of financing partial compensation of the cost of domestic agricultural machinery, which is, at present, the main instrument of support for the enterprises of domestic agricultural machinery and the activation of the purchase of Ukrainian machinery, is noted. The necessity of continuation of the program and improvement of the mechanism of its functioning was emphasized. The author emphasizes that only with a comprehensive approach of the state to the problems of production of domestic machinery, increasing funding for the introduction of innovative technologies in mechanical engineering and encouraging agrarian enterprises to buy domestic machinery agricultural machinery manufacturers will be able to produce modern, competitive, high-quality, economical and convenient

Key words: export, import, import dependency, tractor, combine harvester, power.